

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

4 Quæ beatitudinum ei respondeat.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

scientia. Vnde donum scientia est solum circa res hu-
manas, vel solum circa res creatas.
Ad PRIMVM ergo dicendum, qd licet ea, de quibus
est fides, sint res diuinae & eterne, tamen ipsa fides est
quoddam temporale in animo creditis. Et ideo scire qd
credendum sit, pertinet ad donum scientia. Scire aut
ipsas res creditas sicut se ipsas per quodam unionem ad ipsas, per-
tinet ad donum sapientia. Vnde donum sapientia magis
respondet charitati, qd unit mentem hominis Deo.

Ad SECUNDVM dicendum, qd ratio prima peccat secun-
dum, quod communiter nomen scientie sumitur. Sic
autem scientia non ponit speciale donum, sed secundum,
quod restringit ad iudicium, quod fit per res creatas.

q. 1. ar. 1.

Ad TERTIVM dicendum, qd sicut supra dictum
est, quilibet cognoscitivus habitus formaliter quidem
respicit medium, per quod aliquid cognoscitur materialiter
aut id, quod per medium cognoscitur. Et quia id
quod est formale, potius est, ideo ille scientie, que ex
principiis mathematicis concludit circa materiam
naturalem, magis cum mathematicis connumeratur,
ut poteis similiores, licet quantum ad materiam
magis conveniant cum naturali. Et propter hoc dicitur
in 2. Phys. qd sunt magis naturales. Et ideo cum homo
per res creatas Deum cognoscit, magis videtur
hoc pertinere ad scientiam, ad quam pertinet for-
maliter, quam ad sapientiam, ad quam pertinet ma-
terialiter. Et e converso cum secundum res diuinas
iudicamus de rebus creatis, magis hoc ad sapientiam,
quam ad scientiam pertinet.

D. 51.

Li. 2. text. 10. om. 3.

ARTICVLVS IIII.

Utrum scientia donum sit scientia practica.

Ad TERTIVM sic proceditur. Vt qd scientia,
que ponitur donum, sit scientia practica. Dicit
enim Aug. 12. de Trin. quod actio, qua exterioribus
rebus utimur, scientie deputatur: sed scientia, cui de-
putatur actio, est practica: ergo scientia, que est donum,
est scientia practica.

Insa q. 58. ar. 2. ad 2. Et 3. di. 35. ar. 3. q. 2. Lib. 2. c. 14. parum a principio 10. 3.

Li. 1. Mor. c. 32. a medio.

¶ 2. Præterea. Greg. 1. dicit in 1. Mor. Nulla est scientia, si
utilitatem pietatis non habet. Valde inutilis est pietas,
si scientia discretionis caret. Ex qua autoritate ha-
betur, quod scientia dirigit pietatem: sed hoc non potest
competere scientie speculative: ergo scientia, que est
donum, non est speculativa, sed practica.

q. 1. ar. 5. & 1. 2. q. 68.

¶ 3. Præterea. Dona Spiritus sancti non habentur, nisi a iu-
stis, ut supra habitus est: sed scientia speculativa potest
haberi etiam ab iniustus, secundum illud Iac. 4. Sciens
bonum, & non faciens, peccatum est illi: ergo scientia,
que est donum, non est speculativa, sed practica.

Li. 1. Mor. c. 22. ante me- dium.

SED CONTRA est, quod Greg. dicit in 1. Mor. Sci-
entia in die suo conuiuium parat, quia in ventre men-
tis ignorantia ieiunium superat: sed ignorantia non
tollitur totaliter, nisi per utramque scientiam, scilicet spe-
culatiuam, & practicam: ergo scientia, que est donum,
est & speculativa, & practica.

q. 1. ar. 8.

RESPON. Dicendum, qd sicut supra dictum est,
donum scientia ordinatur, sicut & donum intelle-
ctus, ad certitudinem fidei. Fides autem primo & princi-
paliter in speculatione consistit, in quantum sibi inhaer-
ret prima veritati: sed quia veritas est etiam ultimus
finis, propter quem operamur, in de etiam est, quod
fides ad operationem se extendit, secundum illud
Galatas quinto. Fides per dilectionem operatur. Vnde
etiam oportet, quod donum scientie primo qui-
dem & principaliter respiciat speculationem, in qua-
tum scilicet homo scit quid fide tenere debeat. Secunda-
rio autem se extendit etiam ad operationem, secun-

D. 114.

Ad CREDIBILIA consequuntur, diriguntur ad
Ad PRIMVM ergo dicendum, qd de dono scientia, sicut
de dono scientia, sicut qd se extendit ad opera.
Attribuitur. n. ci actio, sed non sola, nec per se
et modo dirigit pietatem. Vnde patet Solutio
Ad TERTIVM dicendum, qd sicut dicitur
de dono intellectus, qd non quicquam credit
bet donum intellectus, sed qui intelligit
bitu gratia: ita etiam de dono scientia dicitur
dum, qd illi soli donum scientie habeant
sione gratia rectum iudicium habent, cura
da, & agenda, ita quod in nullo de uicinis
ne iustitie. Et hæc est scientia sanctorum, cum
tur Sap. 10. Iustus deduxit Dominus per uita-
& dedit illi scientiam sanctorum.

ARTICVLVS IIII.

Utrum donum scientia respondeat tertia beatitudine scilicet, Beati qui uident &c.

Ad QUARTVM sic proceditur. Vt
tia non respondeat tertia beatitudine
lugent, quoniam ipsi consolabuntur. Sicut
lum est causa tristitie & luctus, ita etiam
est causa letitie: sed per scientiam principia
festantur bona, quam mala, qua per bonum
tur. Rectum enim est iudex iustitias, & dicitur
dicitur in primo de Anima, ergo predictio
do non conuenienter respondet tertia beatitudine
¶ 2. Præterea. Consideratio ueritatis est
tia: sed in consideratione ueritatis non est
sed magis gaudium. Dicitur enim Sap. 17.
amaritudinem illius conuersatio, nec
uictus illius, sed letitiam & gaudium. ergo
beatitudo non conuenienter respondet tertia
¶ 3. Præterea. Donum scientia prius consi-
deratione, quam in operatione: sed scientia
consistit in speculatione, non respondet
quia in intellectu speculatiuus nihil dicit
& fugiendo, ut dicitur in 3. de Anima, ut
aliquid lætum, & triste, ergo predictio
conuenienter ponitur respondere tertia
SED CONTRA est, quod Aug. dicit
sermone Domini in monte. Scientia con-
tibus, qui didicerunt quibus malis uincuntur,
quasi bona petierunt.

RESPON.

Dicendum, qd ad scientiam
pertinet rectum iudicium creaturarum. Con-
sunt, ex quibus homo occasionaliter ad
secundum illud Sap. 14. Creatura facte sunt
& musculum pedibus insipientium, quia
iudicium de his non habent, dum est
esse perfectum bonum, unde in eis finem
do, peccant, & uerum bonum perunt. Et
nō homini innotescit per rectum iudicium
turis, quod habetur per donum scientia.
titudo luctus ponitur respondere tertia

AD PRIMVM ergo dicendum, qd

non excitat spirituale gaudium, nisi quod
runtur ad bonum diuinum, ex quo pro-
git gaudium spirituale. Et ideo dicitur
lis pax, & gaudium consequens respondeat
pientia. Dono autem scientia respondeat
luctus de peccatis erratis, & consequens
dum homo per rectum iudicium scientia
dinat in bonū diuinum. Et ideo in beatitudine
luctus pro merito, & consolatio consequens
qd quid inchoatur in hac uita, perficitur in

AD SECUNDVM dicendum, qd in ipsa consideratione veritatis homo gaudet: sed de re circa qua considerat veritatem, potest tristari quandoque: & secundum hoc iustus scientia attribuitur.

AD TERTIVM dicendum, quod scientia, sicut in speculatione consistit, non in det beatitudo ali qua: quia beatitudo hominis non consistit in consideratione creaturarum: sed in contemplatione Dei, sed aliquo modo beatitudo hominis consistit in debito vii creaturarum, & ordinata affectione circa ipsas: & hoc dico quantum ad beatitudinem viae. Et ideo scientia non attribuitur aliqua beatitudo pertinentis ad contemplationem: sed intellectui, & sapientia, qua sunt circa diuinam.

QVAESTIO X.

De infidelitate in communi, in duodecim articulis diuisa.

CONSEQUENTER considerandum est de vitij oppositis. Et primo de infidelitate, quae opponitur fidei. Secundo, de blasphemia, quae opponitur confessioni. Tertio, de ignorantia, & hebetudine, quae opponitur scientiae, & intellectui.

Circa primum considerandum est de infidelitate in communi. Secundo, de haeresi. Tertio, de apostasia a fide.

Circa primum quarantur duodecim.

Primo, utrum infidelitas sit peccatum.

Secundo, in quo sit sicut i subiecto.

Tertio, utrum sit maximum peccatorum.

Quarto, utrum omnis actio infidelium sit peccatum.

Quinto, de speciebus infidelitatis.

Sexto, de comparatione earum ad invicem.

Septimo, utrum cum infidelibus sit disputandum de fide.

Octavo, utrum sint cogendi ad fidem.

Nono, utrum sit eis coeicandum.

Decimo, utrum possint Christianis fidelibus praesse.

Undecimo, utrum ritus infidelium sint tolerandi.

Duodecimo, utrum pueri infidelium sint iuitis paritibus baptizandi.

ARTICVLVS PRIMVS.

utrum infidelitas sit peccatum.

AD PRIMVM sic proceditur. Videtur, quod infidelitas non sit peccatum. Omne enim peccatum est contra naturam, ut patet per Damasc. in 2. lib. sed infidelitas non videtur esse contra naturam. Dicit enim Aug. in lib.

de predestinatione sanctorum, quod posse habere fidem sicut posse habere charitatem natura, est omnium hominum; habere autem fidem quemadmodum habere charitatem gratia, est fidelium. ergo non habere fidem quod est infidelium, non est contra naturam: & ita non est peccatum.

2. Praet. Nullus peccat in eo, quod vitare non potest: quia omne peccatum est voluntarium: sed non est in potestate hominis quod infidelitatem vitare non potest, nisi fidem habendo. Dicit enim Apostolus ad Rom. 10. Quo credent ei, quem non audierunt. Quomodo autem audient sine praedicante? ergo infidelitas non videtur esse peccatum.

3. Praet. Sicut dictum est: sunt septem vitia capitalia, ad quae omnia peccata reducuntur. Sub nullo autem horum videtur contineri infidelitas. Ergo infidelitas non est peccatum.

SED CONTRA. Virtuti contrariatur vitium: sed fides est virtus cui contrariatur infidelitas. Ergo infidelitas est peccatum.

RESPON. Dicendum, quod infidelitas dupliciter accipi potest. Vno modo secundum puram negationem, ut dicatur infidelis ex hoc solo, quod non habet fidem. Alio modo potest intelligi infidelitas secundum contrarietatem ad fidem: quia si aliquis repugnat auditui fidei, vel etiam contemnit ipsam, sicut in illud Iaias 53. Quis credidit auditui nostro? Et in hoc proprie perficitur ratio infidelitatis, & secundum hoc infidelitas est peccatum. Si autem accipitur secundum negationem puram sicut in illis, qui nihil audierunt de fide, non habet rationem peccati, sed magis poenae: quia talis ignorantia diuinorum ex peccato primi parentis consecuta est. Qui autem sic sunt infideles, damnantur quidem propter alia peccata, quae sine fide remitti non possunt: non autem damnantur propter infidelitatis peccatum. Vnde Dominus dicit Ioan. 15. Si non uissem, & locutus eis non fuisset, peccatum non haberent. Quod exponens Aug. dicit, quod loquitur de illo peccato, quod non crediderunt in Christum.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod habere fidem, non est in natura humana: sed in natura humana est, ut mens hominis non repugnet interiori instinctui, & exteriori ueritatis praedicationi: unde infidelitas secundum hoc est contra naturam.

AD SECUNDVM dicendum, quod rō Secunda Secunda S. Thomae.

reliquis supernaturalibus donis, cum tali precepto, aut hoc suscipere, aut mori? Insuper namque hoc potius exigere videtur. Aut haec suscipere, aut priuati eris felicitate super naturali. Vobisque imputabitur quicquid vobis ex hac refutatione deest.

Ad hoc dicitur, quod quia praepia dantur creaturis rationalibus, secundum naturas seu gradus naturae, quas habent, & creaturae rationales supra gradus naturales consummant in participatione naturae diuinae, ita quod instituta sunt: consequens est, ut quemadmodum iuste subduntur praepia spectantibus ad alios gradus, ita iuste subiacent praepiis fidei, spei, charitatis spectantibus ad gradum, quo participant diuinam naturam. Et licet haec responsio apud doctos non egerat expositione, pro nouitjs tamen declaratur. In homine est in primis natura vegetatiua, est natura sensitua, est natura intellectiua, est demum participatio naturae diuinae. Et sicut constitutio creaturarum in suis speciebus spectat ad primam rerum distributionem secundum diuinam sapientiae rationem: ita constitutio creaturarum rationalium in suis naturalibus, & in participatione diuinae naturae ad primam rerum conditionem spectat: & tanto plus, quanto superius quiescit. 2. artic. 3. dictum est. Quod perfectio naturae inferioris confirmatur ex participatione superioris.

Quia igitur in homine est pars vegetatiua, ad quam spectat conferuare indiuiduum & species, oportuit hominem subijci praepiis spectantibus ad generationem, & cibum & potum. Et similiter quia in homine est pars sensitua, ad quam spectant passionēs, oportet hominem subijci praepiis ad iram, timorem,

Aug. c. 4. non remoue a fine, 10. 7. 1. 2. q. 84. artic. 4.

Tract. 89. in Ioan. inter principia & media, 10 mo 9.